

Umumiy o'rta ta'lim maktab o'qituvchilari uchun

QO'LLANMA

Dars rejasi

Mavzu: “Nima uchun qonunga rioya qilish kerak?”

Fan: Davlat va huquq asoslari

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Sinf: 9-sinf

Dars maqsadi:

1. O'quvchilarga qonunlarning ahamiyati va qonunga rioya qilishning inson hayotidagi o'rni haqida tushuncha berish.
 2. Qonunlar va axloq qoidalarining farqi haqidagi bilimlarni oshirish.
 3. Qonunga rioya qilmaslikning oqibatlari va unga qarshi qanday choralar ko'rish mumkinligi haqida bahs qilish.
-

Kutilayotgan natijalar:

1. O'quvchilar qonunning ahamiyati, qonunga rioya qilishning zaruriyati va huquqning axloqdan farqini tushunishadi.
 2. O'quvchilar qonunlarni buzishning oqibatlarini tushunishadi va ularni buzishdan saqlanishga harakat qilishadi.
 3. O'quvchilar qonunga rioya qilishning jamiyatdagi ahamiyatini yaxshi tushunishadi va qonunlarga rioya qilishga da'vat etishga yordam beradigan usullar haqida bilimga ega bo'ladilar.
-

Metodlar:

- **Suhbat:** Mavzuni o'rganish, muhokama qilish.
- **Blits so'rov:** Qonun va huquqlar, qonunga rioya qilishning ahamiyatiga oid savollar.
- **Hikoya:** Jamiyatda qonunga rioya qilishning muhimligi haqida hayotiy misollar.
- **Hayotiy vaziyat (keys):** Qonunga rioya qilmaslikning oqibatlari va rioya qilishning ahamiyati haqida hayotiy vaziyat.

- **Bilimlarni mustahkamlash:** Bilimlarni qo'llash va mustahkamlash usullari.
-

Foydalanadigan materiallar:

- **Taqdimot:** Qonun va huquqning asosiy tushunchalari, qonunga rioya qilishning ahamiyati.
 - **Kartochkalar:** Qonun buzilishlari, qonunga rioya qilishga va unga zid munosabatlarning misollari.
 - **Rasmlar:** Qonunlarga rioya qilishga oid ma'naviy ahamiyatga ega materiallar.
-

Dars qismlari:

1. Darsga kirish (5 daqiqa)

- **O'qituvchi:**
 - "Qonunlar - bu jamiyatning asosiy qoidalarini belgilaydi. Ular shaxsning huquqi hamda majburiyatini belgilaydi. Bugungi darsda biz qonunlarga rioya qilishning ahamiyatini, shuningdek, qonunga rioya qilmaslikning oqibatlarini o'rganamiz."
 - "Qonunlarga rioya qilish nafaqat davlat, balki har birimiz uchun ham muhimdir. Shuning uchun, agar siz qonun buzish holatlariga duch kelsangiz, qanday harakat qilishingiz kerak?"

2. Mavzuni tushuntirish (10 daqiqa)

- **Qonunga rioya qilish va qonun ustuvorligi:**
 - **Ta'rif:** "Qonunga rioya qilish - bu insonning davlat belgilagan qonunlar, me'yorlar va qoidalariga mos keluvchi faoliyat ko'rsatishi, ya'ni qonunlar va huquqiy normalarga amal qilishdir. Qonun ustuvorligi - bu davlat va jamiyatning qonunlarga asoslangan tartibda ishlashini, ya'ni barcha fuqarolar, mansabdor shaxslar, davlat organlari va tashkilotlar qonunlarga rioya qilishini anglatadi."
 - **Savol:** "Nima uchun qonunlarga rioya qilish kerak? Qanday oqibatlarga olib kelishi mumkin?"
- **Qonunga rioya qilishning ahamiyati:**
 - Qonunga rioya qilish har bir fuqaro, mansabdor shaxs va tashkilot uchun majburiydir va bu ham jamiyat, ham davlat uchun adolat va tartibni ta'minlashga yordam beradi.
 - "Qonunga rioya qilish, o'z navbatida, insonning shaxsiy huquqlarini ham himoya qiladi."

3. Huquq tushunchasi va axloqdan farqi (10 daqiqa)

- **Ta'rif:** "Huquq - davlat tomonidan belgilangan va ijro etiladigan qoidalar, me'yorlar va qonunlar majmuidir. Axloq esa, jamiyatda qabul qilingan ma'naviy qoidalardan iborat bo'ladi."

- **Savol:** "Qanday qilib huquq axloqdan farq qiladi? Nega ayrim holatlarda axloq qoidalari huquq bilan bir-biriga zid kelishi mumkin?"

4. Hech kim ko'rmagan va bilmagan hollarda qoida va qonunlarga rioya qilish kerakmi? (10 daqiqa)

- **Ta'rif:** "Qonunlar va qoidalar hamma uchun bir xil, xatto ular sizga ko'rinmas va o'zingizga shubhali bo'lgan holda ham. Chunki qonunga rioya qilish odamlarning o'zaro ishonchini va jamiyatning barqarorligini ta'minlaydi."

- **Savollar:**
 - "Hech kim ko'rmagan va bilmagan holda qonunga rioya qilish kerakmi?"

- "Har qanday vaziyatda, hatto guvohlar bo'lmaganda ham qonunga rioya qilishning ahamiyati qanday?"

5. Hayotiy vaziyat (keys) (5 daqiqa)

- **Keys 1:**
 - **Holat:** "Siz kechki payt oilangiz bilan mehmonlikdan qaytib kelmoqdasiz, mashinani boshqarayotgan dadangiz yo'lda hech qanday mashina yo'qligidan, shuningdek videokamera va boshqa nazorat yo'qligidan foydalanib, svetoforming qizil chirog'i yonib turishiga qaramasdan harakatlanishni davom ettirmoqchiligini payqadingiz."

- **Savollar:** "Qanday yo'l tutish kerak? Bu vaziyatda qonunga rioya qilishning ahamiyati qanday?"

6. Blitz-so'rov (5 daqiqa)

- **Savollar:**

1. Qonunga rioya qilishning muhimligi nimada?
2. Qonun ustuvorligi deganda nimani tushunasiz?
3. Huquqning axloqdan farqi nimada?
4. Qonunlarga rioya qilmaslik qanday oqibatlarga olib kelishi mumkin?

7. Darsni yakunlash (3 daqiqa)

- **Xulosa:**
 - "Qonunlarga rioya qilish nafaqat davlat va jamiyat uchun, balki inson uchun ham muhimdir. Har birimiz qonunlarga rioya qilib, jamiyatdagi barqarorlikni ta'minlashimiz kerak. Agar sizga qonunga zid harakat qilish taklif qilinsa, qanday ish tutish kerak?"

